

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ

Бібіков Є.М.

*магістр фізичного виховання та спорту
Ужгородського національного університету*

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДИТЯЧОГО ФУТБОЛУ

Важливою складовою освітнього процесу є система позашкільної освіти, яка включає державні, комунальні, приватні позашкільні навчальні заклади; інші навчальні заклади як центри позашкільної освіти у позаурочний та позанавчальний час; гуртки, секції, клуби, культурно-освітні, фізкультурні та спортивно-оздоровчі заклади. Саме ця підсистема освіти спроможна запропонувати змістовне дозвілля, зайнятість за інтересами у позаурочний час [1, с. 73]. Проблема дозвілля школярів, а також проблема формування здорового способу життя під час дозвілля є надзвичайно актуальною. Раціональне формування використання школярами дозвілля, а саме з максимальним включенням до нього фізкультурно-спортивних заходів, сприятиме зміцненню їхнього здоров'я.

Значну частину часу школярі проводять за партою, відтак – за комп'ютером вдома. Все це не забезпечує достатньої рухової активності дитини. Найкращим вирішенням проблеми можуть стати рухливі ігри та фізкультура, особливо в компанії ровесників або батьків, яким також будуть корисні фізичні вправи. Саме гра є однією з форм позашкільної діяльності школярів та першим проявом активної діяльності дитини, що служить засобом пізнання світу.

На думку О.Васічкиної, участь у правильно організованих іграх розвиває у дітей вольові якості, творчу ініціативу, винахідливість, відчуття товариства. Дитина стає дисциплінованою, у неї виховується самовладання, вміння стримувати свої егоїстичні пориви. Рухливі ігри, особливо на свіжому повітрі, виявляються кращою формою проведення дозвілля, гарним активним відпочинком після навчання та гарним засобом для покращення розвитку та здоров'я дітей [2, с. 224]. Саме до таких рухливих ігор на свіжому повітрі відноситься футбол. Заняття футболом сприяють розвитку організаторських здібностей, наполегливості у досягненні мети, відповідальності перед товаришами за свої дії.

Проте, дитячий футбол нині має низку проблем, серед яких можна назвати недостатню технічну оснащеність; низький ступінь кваліфікації дитячих тренерів; ставка на результат команди, а не на прогрес гравця; недостатню популяризацію дитячого футболу.

Грубим порушенням регламенту Професіональної футбольної ліги є відсутність у більшості професійних клубів першої вищої ліги власних дитячо-

юнацьких спортивних закладів, які б підпорядковалися клубу. Зокрема й в нашій області була команда футбольного клубу «Закарпаття» (згодом «Говерла», м. Ужгород), яка не мала такої школи. Підготовка юних футболістів проводиться нині на базі Спеціалізованої дитячо-юнацької спортивної школи олімпійського резерву (СДЮСШОР) в м. Ужгород.

Основою підготовки гравців є належна побудова тренувального процесу юних футболістів, підвищення ефективності процесу навчання. Процес навчання являє собою сукупність послідовних і взаємопов'язаних дій учителя і учнів (в даному випадку – тренера та гравця), спрямованих на забезпечення свідомого і міцного засвоєння системи знань, умінь і навичок, формування вміння використовувати їх у житті [3, с. 68]. Організаційно-методична структура учбово-тренувального процесу у футбольній школі здійснюється в чотири етапи відповідно до вікових особливостей юних футболістів. Кожний етап передбачає контрольні вимірювання і тестування, що дозволяє оцінювати в динаміці ефективність тренувального процесу і перспективність кожного футболіста.

Проте, в більшості шкіл намагаються домогтися досягнення спортивного результату із застосуванням елементарних засобів: розвитку фізичних якостей без урахування вікових можливостей організму; використання лише простих технічних прийомів; обмеження індивідуальної тактичної ініціативи і тому подібне. За збереженими і нині «радянськими стандартами» в процесі тренування увагу приділяють не стільки розвитку техніки як збільшенню фізичних навантажень; готують здебільшого не технічних футболістів, а «бігунів». Хоча світова практика доводить, що саме техніку необхідно розвивати в юному віці, а посилення фізичної підготовки можливе навіть у зрілому віці. Більшу увагу дитячим тренерам варто приділяти підготовці гравців з якісним вмінням бачити поле, приймати швидкі й правильні рішення в процесі гри.

Нині у світовому футболі з'являються нові тактичні схеми, нові вправи для тренування, системи оцінювання футболістів і таке інше, однак українські тренери не мають достатніх можливостей ознайомитися з практикою роботи великих європейських клубів чи побувати на спеціальних тренерських курсах (а світового спеціалізованого періодичного видання, що могло б висвітлювати теорію і практику новітнього футболу, не існує). Багато в чому тренерська робота ґрунтується на особистому досвіді і на самоосвіті, яка у тренера часто відсутня, оскільки серйозних методичних розробок у нас немає.

Тож, український футбол певною мірою виявляється відірваним від загалу, а підготовка футболістів ведеться на недостатньому тактичному рівні.

Оскільки, навчання в школах футболу та секціях у позаурочний час проводиться на платній основі, батьки а відтак і тренер вимагають негайного результату від кожного з гравців. В результаті, йому доводиться ставити найросліших воротарями, а самих спритних – нападниками, причому буквально з перших тижнів. Думка дитини при цьому не враховується. Такий підхід не дає змоги розкритися талантам гравця в повній мірі, не передбачає індивідуального підходу. В більшості шкіл переважає ставка на результат, а не на техніку. Дітей налаштовують перемагати якомога частіше, бо це означає збільшення фінансування. Але ж основне завдання цих шкіл – підготовка гравців, а не

«вироснування команд». Важливим є також залучення дітей до турнірів з тим, щоб навчати їх грати не лише з хлопчиками зі своєї школи, але й з висококласними супротивниками.

Складними є взаємовідносини в «трикутнику» – дитина-тренер – батьки. Це стосується як тренувань, так, ще в більшій мірі, футбольних змагань. Здебільшого тренер намагається працювати з дітьми даючи чіткі інструкції як діяти під час гри, як взаємодіяти з гравцями своєї команди та команди суперника. Батьки ж намагаються під час гри викрикувати вказівки безпосередньо своїй дитині, виходячи зі своїх не завжди глибоких знань тактики та стратегії гри, без врахування командного характеру гри на полі. В результаті рекомендації тренера, під час тренувань чи гри, йдуть в розріз з вказівками батьків, що призводить до дезорганізації дитини, неможливості виконати всіх вказівок і формування почуття провини за їх невиконання. Загалом, вищевикладене негативно позначається на результаті гри та призводить до втрати інтересу дитини до тренувань.

Однією з основних проблем дитячого футболу в Україні загалом та Закарпатті, зокрема, є відсутність належної інфраструктури. У м. Ужгород найкращі за якістю поля з натуральним покриттям на стадіонах «Авангард» та «Автомобіліст». Нині стандартні поля зі штучним покриттям у приміській зоні м.Ужгород функціонують у с.Кам'яниця (готель «Камелот»), с. Нижнє Солотвино (комплекс «Термал Стар») та у с. Середнє (введенє в експлуатацію у 2017 р.). Проте, не всі мають змогу користуватися даною інфраструктурою, оскільки поля є приватними. Футбольні поля з натуральним покриттям в наявності практично у всіх районних центрах, але більшість з них не відповідають встановленим нормам. Тож, має місце низька забезпеченість футбольними полями належної якості та вільний доступ до них.

Вирішення вищевказаних проблем дитячого футболу активізує його розвиток та сприятиме здоров'язбереженню дітей, формуватиме мотивацію до занять фізичною культурою та спортом.

Список використаних джерел:

1. Брилін Б.А. Педагогічні проблеми організації вільного часу / Б.А. Брилін // Психологія і педагогіка. – 1996. – N 4. – С. 72-76.
2. Васічкина О.В. Здоровий спосіб життя як складова життєвої компетентності учнів / О.В. Васічкина, В.О. Смоляр // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – Харків: ХДАДМ (ХХП), 2007. – N 11. – С. 221-225.
3. Зайченко І.В. Педагогіка / Зайченко І.В. – К., 2011. – 432 с.